

Unha lección de ecoloxismo

IR Á TRAPALLADA

Manuel Rodríguez Vázquez, *Charrancas*

Asociación Galega do Xogo Popular e Tradicional

agxpt@telefonica.net

Non é deporte, nin xogo, nin brinquedo. Tiña o seu risco, sobre de todo no aspecto sanitario. Era *ir á trapallada*. Se cadra a algunha persoa nova isto acáballe soando a conto ou a invención, ou mesmo remata por crer que está sacado literalmente dun conto de Dickens, sen ánimo de ofender a ningún ilustrado que poida atopar algunha semellanza no relato que hoxe lles achego.

Os que son máis novos han pensar que sempre houbo colectores de lixo nas rúas de vilas e cidades, no medio das aldeas ou nos cruces das pistas de concentración. Hoxe os colectores forman parte do que se deu en chamar mobiliario urbano, e sen dúbida son os que máis atentados incívicos sofren. Pero, índonos un pouco atrás no tempo, cando non había un servizo de recollida de lixo e en Melide, por exemplo, eramos máis veciños que hoxe, haberá alguén que pregunte que como faciamos co lixo que producía a vila.

Pois, moi sinxelo. Cada elemento tiña o seu tratamento. A saber, as sobras da comida, por exemplo, ían destinadas aos distintos animais. Todo o mundo tiña animais na casa... gatos, cans e porcos. Si porcos, porque aínda que este pequeno relato o esteamos centrando no interior dunha vila-media como Melide, case todo o mundo que vivía en casas no casco vello tiña un rancho ou rancha na casa. Xa sei que pode ser chocante e ata increíble, pero así era, e non se tiña como mascota, non, era para matar e logo comelo, como se segue a facer, aínda que por desgraza cada vez menos, no rural galego. Os restos de comidas do tipo das verduras, froitas... ían para os porcos. As carnes e ósos de todo tipo, para os cans. Os gatos pouco comían e, daquela, buscábanse a vida eles sos, nada de pensións de cores... ratos, paxaros e algunha topia que pillaban a base de

moita paciencia. O resto do que puidese sobrar ía ao lume purificador, e despois as cinzas, para abono da horta.

Os envases de vidro duraban e valían ata que escachaban. Para mercar íase con unha esporta normalmente feita de recortes triangulares de distintos tipos de coiro, aínda que sempre de cor negra. O que non se reciclaba eran o cobre, o ferro e o metal das lámpadas, que daquela fundíanse moito polas subidas de tensión...

... E aquí era onde entrabamos en acción. Cando viamos a alguén que traía unha carretilla cara á Alhóndiga, ou cara ás Cavadas, ou para Sabián, alí íamos nós, igual que eses rapaces que saen nalgúns documentais neses enormes vertedoiros remexendo no lixo. Pois, nós igual, pero en pequeno e sen que nos movese a necesidade económica en sentido estrito, a pesar de non seren os tempos especialmente bos.

Como en todo no que haxa cartos polo medio, sempre había discusións pola titularidade do achádego... que se *vina eu primeiro.... si, pero collina eu.* Normalmente eramos cooperativistas, sobre todo cando tiñamos que competir co gran buscador na trapallada, como era o señor Peña. Era un home enxoi-to, serio, pouco falador; foi un xastre vido a menos sen que se saiba moi ben a razón, pero era moi boa persoa. A paciencia, a súa virtude; a vista, o seu don, e a intuición, a súa máis firme aliada. Onde nós non viamos nada –e eramos coma lince– el, co seu gamboto rematado nunha punta cravaba, sacaba unha rosca de latón ou unha carapucha dunha botella de *Carlos III*, pola que pagaban en cas *Parrado* 3 pesetas. *Hai que mirar ben rapaces*, esa era a súa sentenza. Manaia sexa el!

O prezo que nos pagaban daquela polo cobre –sen pasar polo mercado de metais que se celebra todos os días en Lon-

dres, claro– era de 25 pesetas o quilo. O latón, a 30 pesetas. Vendiámolos en *Suso de Donicio* e mais en *Mosquera*, que sempre facían negocio con nós.

Non quero que me esqueza amentar que se tiraban todo tipo de menciñas –xiringas incluídas– e nunca nos pasou nada. Todo o máis, algunha ferida que se amañaba dándolle de lamber a un can. Non sei de onde vén esta crenza de que os cans curan as feridas, pois hai pouco que o meu prezado amigo Xan González, veterinario de profesión, me dixo que todo iso era un mito. Agora pode selo, pero daquela tiñas un ferida con pus, dábaslla a lamber a un can... e curaba.■